

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 28.11.1957, sp. zn. Cz 624/57, ECLI:CZ:NS:1957:CZ.624.1957.1

Číslo: 25/1958

Právní věta: Ustanovení občanského soudního řádu o přerušení řízení v případě pozbytí procesní způsobilosti účastníka řízení se obdobně použije i na případy, kdy v průběhu občanského soudního řízení zanikne právnická osoba. V takovém případě je povinností soudu, aby zjistil, kdo vstupuje v práva a závazky zaniklé právnické osoby. Přitom soud především vyzve dalšího účastníka řízení, je-li navrhovatelem, aby označil organizaci, proti níž má být řízení vedeno. Jinak soud ovšem posoudí až v rozhodnutí ve věci samé, zda je či není dána aktivní nebo pasivní legitimace účastníka řízení.

Soud: Nejvyšší soud ČSR

Datum rozhodnutí: 28.11.1957

Spisová značka: Cz 624/57

Číslo rozhodnutí: 25

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Katastr nemovitostí, Přerušení řízení, Vklad do katastru nemovitostí, Způsobilost k právním úkonům

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Z odůvodnění

Zásobování vodou a kanalizace, krajská správa v Teplicích, žalobou došlou na soud dne 20. dubna 1956, uplatnila proti Oblastnímu bytovému komunálnímu podniku místního národního výboru v Duchcově nárok na zaplacení vodného ve výši 26.479 Kčs z důvodů, že v r. 1953 dodávala do nemovitostí spravovaných žalovaným podnikem vodu.

Žaloba byla vrácena poštou nedoručena s poznámkou „Nepřijato“, aniž pro nepřijetí byly uvedeny nějaké důvody. Zástupce žalující strany při ústním jednání dne 14. června 1956, k němuž se za žalovanou stranu nikdo nedostavil, označil jako žalovanou stranu „Místní národní výbor v Duchcově, odbor pro místní hospodářství, a Bytová správa“ s tím, „aby po opravě byl stejnopis žaloby doručen“. Lidový soud doručil na to žalobu s obsílkou k ústnímu jednání nařízenému na den 10. července 1956 Místnímu národnímu výboru v Duchcově, odboru místního hospodářství.

Při tomto ústním jednání dostavil se za žalobce jiný zástupce a ten opět uvedl, že žalovanou stranu označuje „jako v žalobě, tj. Oblastní bytový podnik v Duchcově, v likvidaci“. Přítomný zástupce

Místního národního výboru v Duchcově pak udal, že národní výbor vstoupí do řízení jako žalovaný pouze tehdy, pokud žalobce výslovně prohlásí, že žaloba směřuje proti Místnímu národnímu výboru v Duchcově. Pokud žalobce bude trvat na žalobě proti Oblastnímu bytovému komunálnímu podniku, přistupuje k řízení jako vedlejší účastník. Žalobce neučinil prohlášení požadované zástupcem místního národního výboru.

Lidový soud v Teplicích přesto vynesl rozsudek proti Místnímu národnímu výboru v Duchcově jako žalovanému a žalobu zamítl. Zjistil, že likvidační skupina provádějící likvidaci Oblastního bytového komunálního podniku v Duchcově skončila již svoji činnost, že není zde žádných osob, které by byly oprávněny a povinny za Oblastní bytový komunální podnik v Duchcově jednat, že likvidační skupina odevzdala nevydobyté pohledávky zrušeného podniku i jeho neuhrazené závazky Bytové správě při místním hospodářství Místního národního výboru v Duchcově s úkolem, aby vybilancované nároky doinkasoval a zjištěné závazky z výnosu inkasa uhrazoval. Lidový soud má za to, že žalovaný místní národní výbor obdržel pak zbývající podstatu nároků a závazků bývalého komunálního podniku pouze do zvláštní účelové správy, že však odevzdaná podstata nestala se součástí jmění žalovaného národního výboru, resp. nepřešla do jeho operativní správy a že tudíž žalovaný národní výbor není právním nástupcem zaniklého původního dlužníka žalobcova.

Krajský soud v Ústí n/Lab. z podnětu odvolání žalobce zrušil rozsudek lidového soudu i s celým řízením jemu předcházejícím a žalobu odmítl. Krajský soud zjišťuje, že Oblastní bytový komunální podnik v Duchcově vstoupil do likvidace dne 1. října 1955 na základě usnesení rady Místního národního výboru v Duchcově z 3. července 1955 a že po skončení likvidace dne 30. dubna 1956 byl uvedený podnik vymazán z podnikového rejstříku. Správně vytýká rozsudku lidového soudu, že soud pokračoval v řízení s místním národním výborem, aniž si ujasnil procesní postavení tohoto účastníka. V rozsudku lidového soudu je Místní národní výbor v Duchcově uveden jako žalovaný, ačkoli jej žalobce jako žalovaného ani neoznačil a přesto, že Místní národní výbor v Duchcově do řízení nevstoupil jako žalovaný, nýbrž toliko jako vedlejší účastník. Krajský soud dospívá k závěru, že postup podle § 80 o. s. ř. nepřichází v souzené věci v úvahu a že celé řízení je ztíženo nedostatkem procesní způsobilosti na straně žalovaného, který se nedá odstranit, a že jsou proto podmínky pro postup podle § 27 odst. 2 o. s. ř. a že proto nezbylo než z podnětu odvolání rozsudek lidového soudu spolu s celým předchozím řízením zrušit a žalobu odmítnout.

Nejvyšší soud rozhodl ke stížnosti pro porušení zákona podané generálním prokurátorem, že uvedeným usnesením krajského soudu v Ústí n/Lab. byl porušen zákon.

Podle obsahu spisů byla žaloba podána dne 20. dubna 1956 proti Oblastnímu komunálnímu bytovému podniku v Duchcově v likvidaci a tak podle §§ 41, 42 o. s. ř. proti tomuto podniku řízení řádně zahájeno, neboť likvidace byla podle shora uvedeného zjištění ukončena výmazem podniku z podnikového rejstříku až dnem 30. dubna 1956. Řízení jednou takto zahájené nemůže však být ukončeno odmítnutím žaloby, jestliže účastník řízení v průběhu řízení zanikne. Na takové případy pamatuje právě ustanovení §§ 80 a násl. o. s. ř. Podle § 80 o. s. ř., jestliže účastník, který není zastoupen zmocněncem s procesní plnou mocí, zemře, posoudí soud, jaké vhodné opatření má učinit. Podle § 80 odst. 2 o. s. ř. může soud řízení přerušit nebo ustanovit opatrovníka a v řízení pokračovat. Ustanovení toto nutno obdobně použít i na případy, kdy za řízení zanikne osoba právnická, i když zde lze předpokládat, že zpravidla již v hmotném právu anebo stanovách zaniklé právnické osoby bude stanoveno, kdo přejímá majetkovou podstatu zaniklé právnické osoby, jíž se spor týká, a tak také to, kdo do řízení na místo původního účastníka jako jeho právní nástupce vstupuje. V tom směru nelze proto souhlasit s názorem krajského soudu, že nejsou zde dány předpoklady pro postup podle §§ 80 a násl. o. s. ř.

Naopak i v takovém případě musí soud učinit vše, aby v řízení mohl postupovat a je proto jeho povinností, aby zjistil, kdo v práva a závazky zaniklé právnické osoby vstupuje. To nutno dovodit z

ustanovení § 83 o. s. ř., které ukládá soudu, aby učinil všechna potřebná opatření, aby byly odstraněny překážky, jež způsobily přerušení. Soud projedná především věc s odpůrcem zaniklého účastníka, jehož vyzve, aby označil osobu, proti které je dále řízení vést a jeho orgánu, i když jde o právnickou osobu, musí při tom poskytnout veškerou pomoc (§ 7 o. s. ř.).

Krajský soud sice správně poukazuje na rozpory v prohlášení zástupců žalující strany při ústních jednáních ze 14. června 1956 a 10. července 1956, které by bylo možno považovat za odpověď žalobcovu na zmíněnou výzvu soudu, a správně poukazuje i na to, že Místní národní výbor v Duchcově sám do řízení na místě žalovaného nevystoupil. Nevyvodil však z toho důsledky, když zrušil rozhodnutí lidového soudu s celým předchozím řízením a žalobu odmítl, aniž si zjednal jasno o tom, koho žalobce na místě zaniklého Oblastního komunálního bytového podniku označuje za žalovaného, ač nebylo pochyb o tom, že původní žalovaný již jako účastník vystupovat nemůže. Krajský soud svým rozhodnutím nenapravil pochybení lidového soudu, který vydal rozhodnutí proti účastníku, který do řízení nevstoupil a který ani žalobcem za právního nástupce původního žalovaného nebyl označen. Krajský soud pochybil, když považoval za nepřípustné, aby žalobce po zániku žalovaného jako právního subjektu označil jinou osobu za žalovanou, která do práv a závazků zrušeného podniku vstoupila.

Otázka, kdo vstupuje v závazky zrušeného žalovaného Oblastního komunálního bytového podniku je nepochybně otázkou pro spor v první řadě rozhodující. Otázku tu musí si však především pro sebe sám vyřešit žalobce a soud může mu v tom podle § 7 o. s. ř. dát pouze poučení, aby uvážil, zda je to Čs. stát – místní národní výbor, když zásadně podle § 6 odst. 2 zák. č. 106/1953 Sb., o bytové výstavbě, udržování a správě bytového majetku a jejich financování, národní výbory převezmou po zrušení bytových komunálních podniků správu jejich bytového majetku a který i podle § 9 odst. 2, o vyhl. min. fin. č. 19/1954 Ú. l., o usměrnění likvidací některých organizací, podle které se má postupovat i při likvidaci komunálních bytových podniků (srov. čl. 12 odst. 3 směrnic min. míst. hosp. ze 17. února 1955, zn. 454 - 460.2 - 66 -1955), je povinen jako vedoucí národní výbor uhradit po skončení likvidace nevypořádané závazky zanikající organizace, či již příslušná domovní správa nebo příslušné domovní správy, na které převede likvidační orgán podle čl. 12 písm. e) cit. směrnic jiné závazky, než uvedené v čl. 11 odst. 1 písm. a) a e) cit. směrnic.

Soud sám rozhodne ovšem tuto otázku až v rozhodnutí o věci samé, kde bude muset zodpovědět otázku, zda účastník žalobcem za žalovaného označený je vskutku pasivně legitimován. Jestliže krajský soud zrušil rozsudek lidového soudu s celým předchozím řízením a žalobu odmítl, porušil zákon v ustanovení § 27 odst. 2, § 41 o. s. ř. ve spojení s ustanovením § 7 o. s. ř. a § 6 zák. č. 106/1953 Sb.